

d'Aragó (RLiR XI) i jo mateix vaig sentir *eskarde-lénka* a Bielsa, aplicat a una noia (1965), on m'explicaren que és quasi com *lambreño* (etimològicament, aquest, 'delgado como un alambre'). I de l'altra banda del Mont Perdut, en el vessant francès, es registra, amb lleu variant sufixal, *escardalégn* en el gascò de Baretja-Lavedà «d'un homme grand, mince, osseux» (Palay).

¹ Balari, desaprovant que les versions estrange-res de l'*Atl.* ho girin per «hirsutos, negros, velus», defineix en els materials del *DBal.*: «flac, magre, prim, acanyat: se aplica solament al hombre, se refiere principalmente al semblante». —² Cèdula que trobo dins l'opuscle que Balari escriví sobre el mot, escrita amb bella i acurada lletra; és de la mateixa grandària que les que després féu el meu pare a l'Empordà, lletra diferent i més elegant que la d'ell en les de 1898: l'opuscle el vaig heretar d'ell, no sé si rebut del seu mestre Balari, o comprat pel meu pare; però penso que potser Balari començava a despullar *Canigó* com ho féu amb l'*Atl.*, i s'hi va oblidar o hi deixà expressament aqueixa cèdula com a model per al deixeble Coromines.

Escardassada, escardassador, escardassar, escardas- ²⁵ *ses, V. card Escardis, V. esquerda Escardó, escardot, V. card Escarduixat, V. enganduixar* (i influència d'*esquerdat*) *Escardussa, escardussar, escardussi, V. card Escarfall, V. escarafall Escarfallar*, formació anàloga a la d'*escarafalls*, amb un altre sentit ³⁰ *Escarfoll, V. clofolla (CLOVA) Escaridament, V. escarít Escarifcar*, pres del baix llatí *scarificare*, derivat de *scarifare* (per al qual vegeu DCEC, ESCARBAR)

ESCARIT, 'lleuger de roba o de revestiments', 'pelat, no cobert', i abans 'desacompanyat', mot antic avui encara viu a les comarques, comú amb l'occità antic, i no estrany al fr. ant. (*escharir*), que potser s'aplicà originàriament als cavallers amb poc revestiment d'arnès, o sense; d'origen indoeuropeu, segurament germànic, probablement del gòt. USSARJAN 'arrencar (quelcom, llevant-ho d'alguna cosa)' —d'on 'llevar la vestidura, etc'—, derivat de l'arrel SKER/SKR- 'tallar' (a-al. ant. *sceran*, ags. *scieran*, esc. ant. *skera* ⁴⁵ 'tallar, separar tallant', avui angl. *sbear*, al. *scheren* 'tallar els cabells, la llana'); la vocal inicial es canvià en *e*- en romànic (com en *esbalair, espital = hospital*). □ 1.ª doc.: S. XIII.

Aplicat a muntanya té des d'antic un sentit que oscil·la entre el de 'isolat, desacompanyat' i el de 'despullat de vegetació'. Ja en les Grans Cròniques: un mateix passatge relatiu a les batalles per Mallorca és en Desclot: «un bel port qui ha nom Sancta Ponsa --- aquí éls preseren terra --- e aquí viren un bel pug, alt e *escarít*, e --- que pensassen de muntar e-l pug abans que-ls sarraïns hi fossen --- —La una partida de la gent romandra e-l pug e l'altra devalarà e-l pla —En Ramon de Moncada devalà del pug --- e quant foren e-l pla, parti-sse dels cavallers e --- anà-sse'n ves

los sarraïns, e escosí-los quants eren --- e anaren ferit e-ls sarraïns --- no-u pogren durar e comensaren de fúger devés les muntanyes que-y eren, grans ---» (xxxv, *NCL.* II, 97.18). En el *Marsili*: «que no hagueren altre consell que fessen, mas que-s recullissen tots en un puig *scarit*» (*DAG.*). En els quals sembla ser més aviat allò que això.¹

El trobem també representat per l'adverbi, en la de Jaume I: «anam-nos-en aquell dia a Borriana e --- venc en G. d'Aguiló tot *escaridament*, e dixem-li com venia així tot *escaridament*? e él dix que per mar era vengut en una barca --- e dix ell: —Dien los del Pug que Çaén hi serà demà matí ab tot son poder --- e que-s són ajustats quants sarraïns ha, de Cazorla e Cocentayna en ça ---» (*Ag.*, 265.14): a la vigília de la batalla decisiva per València, corre tot sol el cavaller a prevenir el rei del formidable perill imminent perquè cuiti a ajuntar-se'ls i, per no córrer el perill de ser interceptat per patrulles enemigues que l'entretinguin, ho fa per mar en una petita embarcació, per tant sense acompanyament (no que vagi desarmat, com pensen en *AlcM*).

Hi ha en el mot els diversos aspectes de la idea central de despullament o tallament privador de tal o tal. Això és el que ajuda a exemplificar l'occità antic. Després del gran esforç de convèncer tothom d'accedir al seu audacíssim pla, l'enamorat es queda tot sol a la seva cambra: «Guillems remàs totz *escaritz* --- e sonz l'envida / de repausar un petitet ---», *Flamenca* (v. 3698); «Son a Carduil intrat, / on troberon lo rei Artús / tot *escarít*, qe no-i ac plus / de dotze cavallers ---», *Jaufré* («tout esseulé», trad. Lavaud-Nelly, v. 2908); de vegades molt més figuradament, com quan Brunissén amenaça perquè li guardin Jaufré sense deixar-lo escapar: «—Jamais m'amistat ni ma fi / non aurà negús a sa vida! - / Fort à la paraula *escarida*, / fort menassa qe om lo gar ---» («elle prend le ton le plus sec qu'elle peut»); altres casos de «abandonné, délaissé» en Rayn. III, 147, de «abgesondert, allein» en *PSW* III, 151, «seul, se tenant a l'écart; avec peu de compagnons; peu fourni; privé, dénué», *PDPF*.

El mot és encara viu en algunes comarques: segons *AlcM* a Osona i Penedès amb el sentit de 'desabrigat, descobert de roba', però jo només el conec de la diòcesi gironina. De jove ho sentia a dues dames amigues, una de Girona i una d'Avinyonet d'Empordà (tia meua l'una, esposa l'altra de Pous i Pagès, 1927), que solien tronar contra el vestit de certes conegudes, perquè anaven «molt *escarides*». Clama el rector de Montmany: «¿qui és, aquella dona d'allí, que gosa presentar-se sense caputxa? Qui és aquesta dona que va a missa ab el cap tan *escarít*? És la Rodassocas? És la bagaça?», Raimon Casellas (*Els Sots Feréstecs*, 181). I d'acord amb això es pot aplicar també al paisatge, potser més amb el sentit de 'pelat' que amb el d'*escarpat*' que hi vol veure el *DAG.*: «formen son càlzer *escarides* serres, que plateja l'hivern y l'istiu daura», Verd., *Canigó* II (O. C. IV, 153); «malgrat la monotonia d'un paisatge tan agrest, tenen, les *escari-*